

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne in praznike. // Inerati do 80 pešit vrst 4 Din 2, do 100 vrst 4 Din 2,50, od 100 do 300 vrst 4 Din 3, večji inerati očit vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inerati davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grojski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENJ GRADEC, Stomškov trg 5 // Pošna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Po sporazumu — nova vlada

Kraljevo namestništvo je sprejelo demisijo vlade in poverilo sestavo nove vlade zopet g. Cvetkoviču — Nova vlada bo sestavljena najbrž že danes

Brdo, 25. avgusta. AA. Kraljevo namestništvo je blagovolilo sprejeti ostavko, ki jo je podal predsednik vlade Dragiša Cvetković. Nj. Vis. kr. namestnik je sprejel danes v avdienco Dragišo Cvetkoviča in mu poveril mandat za sestavo nove vlade.

Beograd, 25. avgusta. a. Danes popoldne je na beograjsko letališče prispel z letalom na svoji poti z Bleda predsednik vlade in notranji minister Dragiša Cvetković. Na letališču se je zbralo večje število prijateljev predsednika vlade ter narodnih poslancev in senatorjev. Prišli so tudi vojni minister general Nedić in drugi v Beogradu navzoči ministri ter vodilni uradniki ministrskega predsedstva in notranjega ministrstva. Na letališču je bilo tudi večje število višjih letalskih oficirjev s poveljniki letalstva generalom Jankovićem in polkovnikom Naumovićem na čelu. Ob 11.30 se je spustilo letalo, s katerim se je pripeljal predsednik

vlade Cvetković v družbi z ministroma Altiparmakovićem in Tomićem. Ko je predsednik vlade stopil z letala, se je pozdravil z ministri in ostalimi navzočimi. Po pozdravih z novinarji se je predsednik vlade odpeljal v spremstvu ministrov, navzočni pa so mu priredili tople ovacije.

Demisijsko pismo

Ob 13. je bila seja ministrskega sveta, na kateri je predsednik vlade Dragiša Cvetković obvestil člane vlade, da je z ozirom na novi položaj podal ostavko svoje vlade. Ministrski predsednik Dragiša Cvetković je seznanil člane vlade z motivacijo, ki jo je 24. avgusta t. l. v pismu poslal Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu. Ta ostavka se glasi:

»Vaše kraljevsko Visočanstvo! Z visokim zaupanjem kraljevskega namestništva sem sestavil 6. II. t. l. vlado s posebno nalogo, da začnem iskati podlago za rešitev enega najvažnejših vprašanj

naše notranje politike, vprašanje sporazuma s Hrvati. To svojo nalogo sem v celoti izvršil in kr. namestništvo je blagovolilo sprejeti moje predloge za rešitev tega vprašanja. Ker smatram, da je moje poslanstvo s tem končano in da novo nastali položaj zahteva širšo podlago v pogledu osebne in politične sestave vlade, mi je čast podati ostavko vlade in zaprositi, da jo kraljevsko namestništvo izvoli sprejeti. Prosim Vaše Visočanstvo, da blagovolijo sprejeti izraze moje globoke vdčnosti. Predsednik ministrskega sveta in notranji minister Dragiša Cvetković s. r. — Ljeda, 24. avgusta 1939.»

Seja KDK pri dr. Mačku

Zagreb, 25. avgusta. d. Danes dopoldne se je vršila pri dr. Mačku seja predsedništva Kmetko-demokratske koalicije, na kateri so bili med drugimi navzoči gg. inž. Košutić, dr. Šutej, Večeslav Vilder, dr. Srđan Budisavljević, dr. Šubišić in Sava Ko-

sanović. Dr. Maček je obširno poročal o svoji avdienci in o svojih zaključnih razgovorih na Bledu. Sledila je obširna diskusija in so bili storjeni gotovi sklepi. Dr. Maček odide jutri zopet na Bled in je v toku jutrišnjega dne pričakovati nadaljnjih dogodkov.

Sklicanje hrvatskih poslancev

Zagreb, 25. avg. o. Dr. Maček je sklical sejo hrvatskega narodnega zastopstva za 29. t. m., ko bo podal poročilo o poteku pogajanj za sporazum.

Dr. Krnjević se vrne iz inozemstva

Zagreb, 25. avg. o. Po podpisu sporazuma med dr. Mačkom in Dragišo Cvetkovićem se pričena skorajšen povratek dr. Jurija Krnjevića iz inozemstva, ki bo prevzel glavno tajništvo HSS. Ni izključeno, da bo dr. Maček poveril dr. Krnjeviću tudi kako drugo važno funkcijo v javnem življenju.

Nov apel Roosevelta na Hitlerja

Dočim je predsednik poljske republike Moscicki pristal na pogajanja z Nemčijo in posredovanje, od Hitlerja še ni odgovora — Roosevelt je poslal Hitlerju nov poziv, naj pristane na mirno reševanje sporov

WASHINGTON, 26. avg. c. Predsednik poljske republike Moscicki je že odgovoril na včerajšnji poslanico prezidenta Roosevelta ter sporočil, da je Poljska pripravljena bodisi na neposredna pogajanja z Nemčijo, bodisi na posredovanje.

Po sprejemu tega poljskega odgovora je prezident Roosevelt poslal kancelarju Hitlerju, od katerega doslej še ni

dobil odgovora, novo poslanico. V tej poslanici Roosevelt ponovno prosi kancelarja Hitlerja, naj se posluži mirnega načina reševanja sporov s Poljsko. Prezident Roosevelt izraža upanje, da za mirno rešitev še ni prepozno in da se ob dobri volji kancelarja Hitlerja in nemške vlade lahko še prepreči najhujše.

tram za svoje naloge podčrtati, da v tej krizi Poljska ne zahteva nobenih koncesij od nobene druge države. Zato je naravno, da Poljska želi, da ne pride do nobenega sovražnega dejanja proti kateri drugi državi, a prav tako tudi ne želi biti predmet takšnega dejanja bodisi posredno ali neposredno. Na koncu poudarja, predsednik poljske republike svojo toplotno željo, da naj bi Rooseveltov apel pripomogel k splošni pomiritvi med vsemi narodi sveta. Ker je to edina pot, da se narodi vrnejo k tako potrebnemu delu za napredek civilizacije.

V tukajšnjih krogih si razlagajo odgovor Moscickega v tem smislu, da Moscicki vabi Roosevelta, naj sam prevzame vlogo razsodnika. Tajnik predsednika Roosevelta Early je na vprašanje časnikarjev, ali je upati, da bo predsedniku Rooseveltu poverjena arbitražna, in ali bi jo predsednik sprejel, odgovoril: Kdor pride do mostu,

mora iti tudi čez most. Tajnik je še dodal, da je ameriško zunanje ministrstvo s poljskim odgovorom zelo zadovoljno.

Brzjavka Moscickega angleškemu kralju

Varšava, 26. avg. br. Ob priliki podpisa zvezne pogodbe med Anglijo in Poljsko je poslal predsednik poljske republike Moscicki angleškemu kralju Juriju VI. brzjavko, v kateri podčrtava, da je to nova zveza prijateljstva med obema državama ter da bo pripomogla da se bodo po vsem svetu uveljavila načela pravičnosti in zakonitosti.

V Rimu odklanjajo Rooseveltove predloge

Rim, 26. avg. AA. Havas: Italijanski listi pozdravljajo napezev poslanico, a načelno odklanjajo Rooseveltovo poslanico italijanskemu kralju, kajti po njihovem pojmovanju ni ta poslanica nič drugega kakor samo maneuver, da se odgovornost demokraciji vrne na druge. Razen tega mislijo v tukajšnjih krogih, da je Roosevelt s tem, ko se je obrnil na Italijo, Nemčijo in Poljsko, ne pa na Anglijo in Poljsko, hotel že v naprej poudariti stališče zapadnih velesil.

Vsebina druge poslanice

Washington, 26. avgusta. AA. Reuter: Ko je predsednik Roosevelt dobil od predsednika poljske republike Moscickega odgovor, ki v načelu pristaja na Rooseveltov predlog, da se vojna nevarnost v Evropi konča z neposrednimi pogajanj ali pa z arbitražo, je poslal Hitlerju novo poslanico. V tej drugi poslanici poudarja Roosevelt, da še ni dobil odgovora od nemškega državnega poglavarja. Roosevelt sporoča Hitlerju dobesedno odgovor Moscickega in nadaljuje:

Vaša ekscelenca je že večkrat javno izjavila, da so cilji, za katerimi stremi Nemčija, pravični in utemeljeni. V odgovoru na mojo poslanico sporoča predsednik poljske republike, da je poljska vlada pripravljena pristati na temelju predlogov moje poslanice, ki ji je namen ureditv spor med Poljsko in Nemčijo z neposrednimi pogajanj ali pa na arbitražni postopek med Nemčijo in Poljsko. Nešteto človeških življenj bo moči tako rešiti in upati je, da se bo med narodi modernega sveta obnovilo razmerje, ki bo podlaga miru in miroljubne ureditve, in da se bo ustvarilo srečnejše razmerje med narodi, če tudi nemška vlada pristane na miroljubno ureditev višjih vprašanj, kakor je pristala Poljska. Ves svet prosi Nemčijo, naj na to pristane.

Odgovor predsednika poljske republike Moscickega, ki ga je Roosevelt sporočil v tej drugi poslanici Hitlerju, pravi, da predsednik Moscicki ceni Rooseveltovo gesto in vidi v njej zelo važno in plemenito sporočilo. Odgovor pravi dalje, da poljska vlada misli, da bi neposredna pogajanja med obema vladama bila najboljša metoda za ureditev višjih vprašanj, kadar gre za dve sosedni si državi. Prav tako misli poljska vlada, da bi temu cilju enako služila tudi arbitražna katere druge države.

Kaj je odgovoril Hitler?

Angleški poslanik v Berlinu je danes odnesel v London Hitlerjevo poslanico Verjetno predlaga sklicanje konference velesil

LONDON, 26. avgusta. AA. Havas: Diplomatski urednik »Press Association« piše:

Najvažnejša snočnja vest v zvezi s krizo je nedvomno poročilo o današnjem prihodu britanskega poslanika Hendersona v London. Besedilo Hitlerjeve poslanice, ki jo sir Henderson nosi s seboj, je še neznan. Sicer pa ni britanski poslanik postal nobenega izčrpnega poročila o sestanku, ki ga je imel s Hitlerjem, temveč jo poročal osebno lordu Halifaxu. Medtem je pa novica o prihodu Hendersona v London oživel v londonskih političnih krogih upanje, da je morda nekaj v teku, kar bi spravilo položaj iz zagate in ustavilo katastrofo. Odločitev britanskega poslanika, da se odpelje v London, — za to se je odločil takoj po sestanku s Hitlerjem — jasno kaže, da nosi s seboj predloge ali vprašanja, na katera

mora Velika Britanija odgovoriti. Možno je, da so predlogi takšnega značaja, da se bo Chamberlain odločil sklicati parlament pred četrtkom, da bo mogel seznaniti poslance s položajem. V tem primeru bi bilo Chamberlainu lahko sklicati parlament za ponedeljek. Seveda so ta trenutke vse to samo domneve. Potrebno je poprej vedeti. Kakšno poročilo nosi s seboj Henderson. Pomembno je tudi to, da Hitler ni sprejel samo britanskega zastopnika, temveč tudi francoskega, italijanskega in japonskega poslanika. To dejstvo vsaj na prvi pogled zbija upanje na možnost konference velesil. Prav tako ne gre izgubiti iz vida okoliščine, da je Hitler malo poprej dobil Rooseveltov predlog za ureditev nemško-poljskega spora, toda tisti, ki dobro poznajo Hitlerjeve metode, imajo vtis, da nemški kancelar namerava predložiti svoj lastni načrt za likvidacijo krize, ne pa pristati na Rooseveltove predloge.

BERLIN, 26. avgusta. AA. Havas: »Associated Press« je izvedela, da je britanski poslanik sir Neville Henderson takoj po sestanku s Hitlerjem sprejel poljskega poslanika Lipskega.

Henderson dvakrat pri Hitlerju

Berlin, 26. avg. c. Kancelar Hitler je včeraj povabil angleškega poslanika Hendersona na razgovor, ki je trajal okrog pol ure. Po uradno še nepotrdjenih vesteh pa se trdi, da je bil proti večeru Henderson ponovno pri Hitlerju. Pred tem je imel razgovor z zunanjim ministrom Ribbentropom. Danes bo Henderson odstopal s posebnim letalom v London, da poroča

vladi o teh razgovorih, katerih vsebina pa se drži zaenkrat še v najstrožji tajnosti. Henderson se bo še danes vrnil nazaj v Berlin.

BERLIN, 26. avgusta. br. Iz dobro poučenih virov se izve, da je kancelar Hitler sporočil o priliki včerajšnjih avdienc angleškemu, francoskemu, italijanskemu in japonskemu veleposlaniku, da je trdno odločen, da se postavi v bran za pravice in življenje Nemcev na Poljskem.

Za drevi je sklican nemški državni zbor

BERLIN, 26. avgusta. br. Kancelar Hitler je za drevi ob 20. sklical sejo nemškega državnega zbora. Na tej seji bo imel govor, v katerem bo zauzel stališče Nemčije h sedanjemu mednarodnemu položaju in raznim mirovnim predlogom.

»Völkischer Beobachter« odgovarja Rooseveltu

Berlin, 26. avgusta. AA. DNB: »Völkischer Beobachter« prinaša članek pod naslovom »Apostol miru Roosevelt«. V članku komentira poslanice, ki jih je predsednik USA poslal zadnji čas v Evropo. List pravi med drugim:

Roosevelt se je zadnja leta zelo trudil, da ustvari v USA sovražnost proti državam ost. Edino po zastugi odločnega nastopa kongresa se Amerika ni še dosegla zapletla v politiko, ki jo zdravi razum ameriškega naroda odklanja. Pred očmi je treba smerom imeti 14 Wilsonovih točk, ki so jih države antante pred akreditirani premirja priznale kot obvezne ameriškega mirnovne pogodbe, a jih pomalo zatlačijo.

Molotov pride v Berlin

Takoj po seji vrhovnega sveta sovjetov bo odpotoval v Berlin, kjer mu pripravljajo svečan sprejem

MOSKVA, 26. avgusta. br. Iz krogov vlade se je danes izvedelo, da bo predsednik vlade in zunanjji minister Molotov na izredni seji vrhovnega sveta sovjetov v ponedeljek dopoldne podal daljšo izjavo o ruski zunanji politiki v zvezi s sklenitvijo nenapadalnega pakta z Nemčijo, takoj nato pa bo v spremstvu pomočnika zunanjega komisarja Potemkina odpotoval z letalom v Berlin, kjer bo na svečan način izmenjal z nemško vlado ratifikacijske listine. V Berlinu bodo ta dogodek svečano proslavili in pripravljajo predstavniku Rusije slavnosten sprejem. Prvi bodo pri tej priliki na berlinskih ulicah pod sedanjim režimom zaploplale poleg zastav s kljukastim križem zastave s srpom in kladivom, znakom boljševizma.

32. zagrebški velesejem

Mednarodni splošni veliki vzorčni sejem in televizijska razstava 26. VIII. — 4. IX. 1939

Na železnica brezplačen povratek, na jadranskih parnikih višji razred za ceno nižjega na avionih 10% od 21. VIII. do 9. IX.

Obmejni incidenti

Varšava, 26. avg. c. Sročil je bil objavljen uradni komunik, ki ugotavlja, da so štiri nemška vojna letala preletela poljsko ozemlje. Poljske protiletalske baterije so oddale več strelskih strel, naktar so se nemška letala zopet umaknila preko meje na nemško ozemlje. Incidenti na meji se množe. Pri včerajšnjem spopadu med obmejnimi stražami je bil po poljskem poročilu ustreljen neki nemški vojak, po nemških poročilih pa dva poljska vojaka.

Nemška poročila

Berlin, 26. avgusta. i. Ves nemški tisk danes obširno poroča o nasilstvih Poljakov nad nemškimi življenjem v Pomorjanskem in Gornji Šleziji, čes da Poljaki ogrožajo življenje in imetje nemškega prebivalstva. Tako so včeraj baje v tako zvanem »koridorju« zgorale hiše mnogih poselnikov nemške narodnosti. V vzhodni Slovaški v Kapeli in Dublinu je zgorelo 77 hiš. Vzrok požara ni znan, a po nemških vesteh gre za delo Poljakov. Poljske obmejne čete so obstreljevale tudi nemško občino Zipses.

Včeraj popoldne so opazili poljsko vojaško letalo nad slovaškim ozemljem. Krožilo je pokrogno uro. Nato se je vrnilo. Tudi ponoči so brenala poljska letala nad slovaškim ozemljem.

Dva poljska vojaka sta včeraj pri Otmucu prekorčila mejo in zašla kakih 400 metrov na gđansko ozemlje. Ko ju je straža odkrila in ju pozvala, naj zapustita gđansko ozemlje, sta začela streljati. Granatirani so seveda tudi streljali in oba Poljska sta obeležala mrtva.

Današnji jutranji listi poročajo, da so Poljaki v vzhodni Šleziji aretirali več ugodnih Nemcev in jih zavlekli v notranjost Poljske. Njih usoda je neznan. Po nemških vesteh vlada na Poljskem popolna zmedenost in je bil notranji minister prisiljen izdati najstrožje ukrepe. Pomanjkanje živil je vedno bolj občutno, cene živilom gredo skokoma navzgor. Korupcija se je bohotno razpasla. V Varšavi so že aretirali in obsodili dva žida, ki sta veržila in navtjala cene.

Današnji nemški listi tudi ostro reagerajo na obstreljevanje nemških civilnih letal. »12 Uhrblatt« piše pod naslovom »Igra z ognjem gre predaleč, da poljskih provokacij ne bi bilo konec. Včeraj so poljska letala s strojnimi obstreljevala 17 nemških občin. Tudi ostali listi se zgražajo zaradi obstreljevanja nemških civilnih letal. »Völkischer Beobachter« ironizira izjave ministrskega predsednika Chamberlaina, da je Poljska popolnoma mirna in hladnokrvna, a dokaz te »hladnokrvnosti« je, da so 24 ur pozneje Poljaki obstreljevali civilna letala.

Odpoklic nemških državljanov iz Anglije

London, 26. avg. c. Nemsko poslanstvo in nemški konzulat v Angliji so danes takoj zapustili. Odpoklicani so tudi vsi nemški novinarji, ki so bili akreditirani v Angliji.

Nadaljevanje s 1. strani

Dobro bi bilo, če bi predsednik USA mislil na to, da je treba dati odškodnino za to zatajevanje Wilsonovega programa. Vse poudarja, ki niso v skladu s to obveznostjo pomenijo samo popolno nepoznavanje razmer in se morejo razumeti samo s tega

stališča, da hoče Roosevelt še v tretje kandidirati za predsednika. Ker vstaja proti temu v USA hud odpor, bi Roosevelt hotel postati voditelj mirolnih elementov. Toda mir, ki se sanj zavezala Roosevelt, dejansko ne bi bil vreden tega imena, ampak

bi pomenil nadaljevanje poveljnega stanja, to je versajškega sistema. V tem pogledu ne Roosevelt ujeta z londonskimi in pariškimi državljani, ki bi hoteli nadaljevati politiko statusa quo, ki pomeni obenem obkoljevalno politiko. Vse izjave pariških in londonskih državnikov kažejo, da vidijo tudi oni, da je ta položaj nevzdržen, pri tem pa trdijo, da ne morejo več spremeniti svoje politike.

Proglas angleškega delavstva nemškemu narodu

Angleška delavska stranka je naslovila na nemški narod obširno poslanico — Anglija noče vojne, a se bo zoperstavila nasilju

LONDON, 26. avg. br. Angleška delavska stranka je snoči objavila obširno poslanico nemškemu narodu, v kateri pravi med drugim:

Vaša vlada je sklenila nenapadalni pakt z Moskvo, to je z vlado, ki jo je vaša vlada smatrala šest let za javno sovražnico, in jo čez noč spremenila v svojo največjo prijateljico. Britanska delavska stranka vam z vso iskrenostjo sporoča, da ta pakt ne bo prav nič vplival na stališče Anglije in Francije.

Vsak napad Nemčije na Poljsko pomeni takojšnjo vojno tudi za Anglijo in Francijo. Vojna je zelo blizu. Nemški narod si mora biti na jasem, da bo sta v primeru vojne Anglija in Francija trdno vztrajali pri svojem stališču in izpolnili vse svoje obljube do Poljske. Nemčiji so potrebne surovine in živež. Če se bo začela vojna, se bo Nemčija takoj prepričala, kako težko jih bo mogla dobiti, kajti Anglija in Francija kontrolirata vsa morja. Po-

udarjamo, da ne sovražimo nemškega naroda in ga ne nameravamo uničiti. Smo bili in bomo ostali vaši prijatelji. Hočemo vam pa povedati resnico, predno bo prepozno. Če je mogoče zgraditi novo Evropo, ki ne bi bila Evropa v duhu Versailles in Brestlitovske, temveč Evropa svobodnih in srečnih narodov, ki ne bi živeli več v senci vojne nevarnosti! Če se danes reši mir, bo s ter rešena tudi nova Evropa!

Tajne klavzule?

Po berlinskih vesteh sta si Nemčija in Rusija razdelili interesna področja v vzhodni Evropi

Berlin, 26. avgusta. k. Tukajšnji diplomatski krogi komentirajo nenapadno pogodbo med Rusijo in Nemčijo in opozarjajo na razliko med to pogodbo in primeri s paktom o nevtralnosti od aprila 1. 1926.

Pred 13 leti sta si Nemčija in Rusija zagotovili strogo nevtralnost samo v primeru neizvane napada. Ideja neizvane napada, ki je bila podlaga pogodbe iz 1. 1926, v novi nenapadni pogodbi sploh ni uveljavljena, kar dokazuje 2. točka pogodbe. Diplomatskim krogi se zdi druga točka pogodbe najbolj važna in najbolj nenavadna. (Ako bi bila katera izmed obeh pogodbених strank napadena od tretje države, druga pogodbeni stranka v nobeni obliki ne bo nudila tej tretji državi nikake pomoči).

Recimo, da ena izmed sil napade drugo. Napadeno država se bo branila z orožjem in s tem prav za prav napada napadalno, tako da je naravno tudi napadalka napadena. Poljska na primer, če bi jo Nemčija napadla s oboroženo silo, bo prišla vojno akcijo proti Nemčiji s pomočjo svojih zaveznikov Francije in Anglije.

Rusija pa se je v pogodbi obvezala, da ne bo pomagala nobeni Nemčiji sovražni sili, čeprav bi bila Poljska prva napadena. Resnica pa je, da se Rusija prav tako ni obvezala, da bi v takem primeru pomagala

Nemčiji. Zgoditi se pa lahko, da prodrejo nemške čete do ruske meje, da se poveča s tem gospodarski in vojaški potencial Nemčije v prav nevtraln meri.

V berlinskih diplomatskih krogih zatrjujejo, da vsebuje pogodba tudi tajne klavzule. Ena izmed teh utegne biti, da Nemčija ne bo začela s Poljsko vojne, preden ne izčrpa vsa druga sredstva, ki lahko preprečijo vojno. V splošnem smatrajo to eventualnost za zelo optimistično. Bolj verjetno je, da vsebuje pogodba tajne klavzule, ki se tičejo interesnih sfer Nemčije in Rusije. Najbrže bo svet še bolj presenečen kot je bil ob sklenitvi pogodbe, ko se bo razvedelo, kako sta si Nemčija in Rusija porazdelili interese sfere, oziroma življenjski prostor v Evropi.

Taka ugibanja pa je treba sprejeti za zdaj z največjo rezervno, da si jih objavlja tudi Goringov organ. Stalnova politika je globoka in zamotana. Za zdaj se očitno maščuje samo za Monakovo. Stalin je nekoč rekel: Človek ne zaspi dobro, če se ni pošteno maščeval nad svojim sovražnikom. Najbrže Nemčije Stalin ne smatra več za svojega glavnega sovražnika, temveč so mu glavni sovražniki demokracije. Nemčija pa mu je samo še velik — tekmeč.

Razvoj nemško-ruskih odnosov

Od boljševiske revolucije preko protikomunističnega pakta do zavezniške pogodbe

1917: April: Z dovoljenjem in pomočjo Nemcev prodre Lenin in šefi ruske revolucije preko nemškega ozemlja v plombliranem vagonu v Rusijo, ki je zaveznica Francije in Anglije. Odpor Nemcev na zapadni fronti je skoraj strl, Amerika napove Nemčiji vojno.

November: Druga ruska revolucija izbruhne, rodi se sovjetska Rusija, ki ji je na čelu Lenin.

1918: Marc: Sovjetska Rusija sklene separatni mir z Nemčijo v Brest-Litovskem dne 7. marca, in ne prizna več zavezništva, ki je spajalo carsko Rusijo s Francijo in Anglijo.

1922: April: Sovjetska Rusija sklene pogodbo v Rapallu z nemško weimarsko republiko (17. aprila), med tem ko poteka mirovna konferenca med zaveznicami in Nemčijo. Zaradi rapalske pogodbe se konferenca prekine.

1923—1932: Nemška republika se začne zopet oboroževati ter prekliče sklenjene pogodbe. Nemški in sovjetski generalni štab navežeta prve stike, v Rusiji grade tovarne z nemško pomočjo. Rusija dobavlja municijo nemški republiki.

1933—1935: Adolf Hitler pride na oblast, začne se tretji rajh, odnosi z Rusijo so prekinjeni, v Nemčiji se prične protikomunistična kampanja, v Rusiji pa protihitlerjanska kampanja. Nekateri ruski

generalstabi oficirji obdržijo kljub temu stike z nekaterimi nemškimi generalstabinimi oficirji. Začne se serija procesov proti visokim ruskim oficirjem. Na procesih se dokaže, da so bili v zvezi z Nemčijo.

1936—1937: Prične se državljanska vojna v Španiji. Rusija se poskuša uveljaviti na zapadu. Nemčija išče podpisnike za protikomunistično fronto in preizkuša svojo vojaško sposobnost v Španiji.

1938: Španski nacionalisti se utrdijo. Rusija spremeni svojo politiko, za nekaj tednov prestane boj nemškega tiska proti Rusiji.

September: Hitler zahteva Sudetsko. Praga računa na rusko pomoč in Rusija skuša dobiti stike s Češkoslovaško do zadnjih dni septembra. nakar sledi Monakovo.

1939: Januar: Franco zmaga v Španiji. V Berlinu izjavijo, da je to protikomunistična zmaga. Rusija vnovič opozori na fašistično nevarnost, nakar umolkne.

V aprilu Berlin in Moskva demantirata prihod von Papena v Moskvo, v maju in juniju se vrše pogajanja med Rusijo, Anglijo in Francijo, v juliju in avgustu skuša francosko-angleška vojaška mislija ustvariti v Moskvi »mirovno fronto«. Dne 19. avgusta skleneta Rusija in Nemčija trgovinsko pogodbo, dne 23. avgusta pa pogodbo o nenapadanju.

Japonska odpovedala protikomunistični pakt

Uradno sporočilo japonskega poslanika Hitlerju

BERLIN, 26. avgusta. c. Po nalogu svoje vlade je japonski poslanik v Berlinu general Ošima včeraj dopoldne zahteval avdijenco pri kancelarju Hitlerju. Pri tej priliki je izročil kancelarju note japonske vlade, v kateri Japonska ostro protestira proti sklenitvi nenapadnega pakta med Nemčijo in Rusijo ter ugotavlja, da je ta pakt v nasprotju s protikomunističnim paktom, zlasti točko 8. tega pakta, ki izključuje vsako sodelovanje s komuni-

sti. Japonska vlada ugotavlja v svoji noti, da je s tem Nemčija brez predhodnega obvestila in sporazuma prekršila pakt, sklenjen med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Japonska vlada smatra, da je s tem postal protikomunistični pakt brezpredmeten. Zato obvešča nemško vlado, da Japonska izstopa iz protikomunističnega pakta in si pridržuje glede svoje nadaljnje politike svobodne roke.

Posledice se kažejo tudi na Kitajskem

Protiangliški pokret povsod ustavljen — Japonci se pripravljajo na sporazum z Anglijo

Sanghaj, 26. avg. c. Posledice sklenitve nemško-ruskega pakta in izstopa Japonske iz protikomunističnega pakta se čutilo že tudi na Kitajskem. Japonske vojaške oblasti so preko noči spremenile svoje nastopanje. Kakor se združuje, so dobile vojaške oblasti na Kitajskem nalog, naj ta-

koj opuste vsako nadaljnjo gonjo proti Angliji, Američanom in Francozom. Blokada angleških koncesij se formalno sicer še vzdržuje, vendar pa je kontrola skoraj popolnoma ukinjena. Vse protiangliške demonstracije so prenehale in tako zvani odbori za bojko Anglije so bili raz-

pušeni. Trdi se celo, da pripravlja japonska vlada obnovo pogajanj z Anglijo, da bi se čimprej likvidirali vsi dosednji spori in doseglo sodelovanje. Japonski konzul v Hongkongu je izjavil, da ne vidi nobene resne ovire za sporazum in sodelovanje med Japonsko in Anglijo, zlasti še, ker Japonska ne priznava več protikomunističnega pakta.

Pogajanja v Moskvi definitivno prekinjena

MOSKVA, 26. avgusta. c. Člani angleške in francoske vojsne misije so včeraj popoldne obiskali maršala Voršilova in ga obvestili, da po nalogu svojih vlad zapuščajo Moskvo, ker so po sklenitvi nemško-ruskega pakta nemogoča nadaljnja pogajanja. Obe delegaciji sta popolnoma z vlakom odpotovali iz Moskve proti Leningradu, odkoder bodo preko Helsinkov odpotovale dalje v London odnosno Pariz.

Moskva, 26. avgusta. c. Včeraj ob 18. sta bila sprejeta v Kremlju pri zunanjem komisarju Molotovu angleški in francoski poslanik, ki sta obvestila Molotova o odhodu angleške in francoske vojske misije.

Pred preosnovno angleške vlade

London, 26. avgusta. AA. Reuter: Reuterjev parlamentarni urednik je izvedel, da bi se v primeru vojne izvršile nekatere spremembe v vladi. Po tem načrtu bi stopilo v vlado več bivših konservativnih ministrov in voditeljev opozicije. Obenem bi se sestavili ožji kabinet sedmih članov vlade. V tem ožjem kabinetu bi bili predsednik vlade, lord Halifax, sir Simon, lord Chatfield, major Attlee, Winston Churchill in če bi pristal, sir Archibald Sinclair. Verjetno je, da bi se pomnožilo tudi število ministrov in da bi v tem primeru stopil v vlado tudi Anthony Eden. V laburističnih krogih izjavljajo, da bi člani stranke stopili v vlado le tedaj, če bi to sklenila konferenca članov stranke in strokovne organizacije.

Nemški komunisti bodo izpuščeni

Moskva, 26. avg. c. Po uradno še nepotrjenih vesteh je ruska vlada ob priliki sklenitve nenapadnega pakta zahtevala od nemške vlade, da izpusti iz zaporov vse one politične kazence, ki so bili svojaesno zaprti ali konfinirani zaradi komunističnega udeleževanja. V prvi vrsti je zahtevala, da mora Nemčija takoj izpustiti znanega nemškega komunističnega pravka in bivšega poslanca Thälmanna, ki je bil zaprt v zvezi s požarom v palači državnega zbora. Zaenkrat še ni znano, ali se je to že zgodilo, vendar pa je nemška vlada to obljubila.

Ves mednarodni letalski promet ustavljen

Berlin, 26. avgusta. c. Luft Hansa je včeraj ustavila letalski promet na vseh mednarodnih linijah.

Berlin, 26. avg. c. Snoči je bil prekinjen ves telefonski promet med Nemčijo in Holandsko ter Nemčijo in Dansko. Ustavljen je tudi ves tranzitni telefonski promet preko Nemčije.

Izredna seja turške vlade

Ankara, 26. avg. c. Turška vlada je imela snoči izredno sejo, na kateri je proučevala mednarodni položaj. Navzven je bil tudi šef generalnega štaba. Kakor se je izvedelo, je bil sprejet sklep, da se takoj vpolkličijo vsi rezervni oficirji. Angleški in francoski poslanik v Ankari sta imela snoči daljšo konferenco, po kateri sta obiskala zunanjega ministra.

Italijani morajo zapustiti Gibraltar

Gibraltar, 26. avg. c. Angleške oblasti so pozvale vse italijanske državljane, naj v roku 24 ur zapuste Gibraltar.

Jurišič pri Kjosjevanovu

Sofija, 26. avgusta. c. Jugoslovanski opolnomočeni minister in poslanik dr. Momčilo Jurišič je včeraj popoldne posetil predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Georgija Kjosjevanova in ostal z njim v daljšem razgovoru.

Francija bo odpovedala zavezniško in vojaško pogodbo z Rusijo

Resolucija zunanjepolitičnega odbora poslanske zbornice — Komunistični listi v Franciji ustavljeni

PARIZ, 26. avg. c. Zunanjepolitični odbor poslanske zbornice je imel včeraj popoldne sejo, na kateri je zunanj minister Bonnet poročal o mednarodnem položaju. Ministrski predsednik Daladier je obvestil odbor o ukrepih vlade za izpolnitev državne obrambe. Odbor je podrobno razpravljal o položaju in na koncu sprejel resolucijo, v kateri zahteva takojšnjo odpoved zveznega in vojaškega pakta z Rusijo iz leta 1925. Proti tej resoluciji so glasovali samo štirje komunistični poslanci. Pričakuje se, da bo francoska vlada že danes uradno odpovedala to pogodbo. Komunistični poslanci so pa izjavili, da sicer odobravajo zunanjo politiko Daladiera.

Francosko notranje ministrstvo je prepovedalo nadaljevanje izhajanja komunističnih listov »Ce Soir« in »Humanité«, ker sta pisala proti interesom Francije.

Resolucija se glasi:

Po proučitvi besedila nemško-sovjetskega dogovora, s katerim Moskva demantira

svojo politiko in svoje doktrine, smatra odbor, da je ta dogovor navzkriž s prej prevzetimi obveznostmi med SSSR in Francijo, in razgrinja pred svetovno javnostjo diplomatski akt, o katerem se je tajno dogovarjali z Nemčijo v trenutku, ko so se vršila uradna pogajanja z Veliko Britanijo in Francijo za ustanovitev obrambne mirovne fronte. Odbor meni, da ta pakt, ki se imenuje pakt o nenapadanju, še daleč ne izključuje vojne nevarnosti, ampak jo še povečuje. Toda ta pakt ne bo prav nič zmanjšal volje Francije zveste dati besedi, da se upre vsakemu napadu in da brani s častjo in dostojanstvom svoje zaveznike in mir.

Socialisti proti komunistom

Pariz, 26. avgusta. c. Skupina socialističnih narodnih poslancev je na svoji včerajšnji seji, ki je bila pod vodstvom Leona Bluma, napravila sklep, v katerem pravi, da je nemogoča vsaka skupna akcija s komunistično stranko glede na zaključitev nemško-ruskega pakta in glede stališča, ki ga je zavzela komunistična stranka napram temu paktu.

Namesto tannenberške proslave Hitlerjev proglas na narod

BERLIN, 26. avg. br. Za jutri je bila napovedana velika proslava tannenberške bitke. Pri tej proslavi, ki je bila zamišljena v ogromnem obsegu, bi moralo po prvotnih načrtih sodelovati nad 100.000 ljudi. Zaradi napetega mednarodnega položaja je bilo pred par dnevi napovedano, da bo proslava izvršena v omejenem obsegu ter da bo sodelovalo samo okrog 10.000 ljudi. 58 posebnih vlakov, ki so bili napovedani za prevoz udeležencev, je bilo odpove-

danih. Danes pa se je izvedelo, da je tannenberška proslava odpovedana. Na eni strani utemeljujejo to s tem, da po sklenitvi nemško-ruskega pakta že itak zahteva, da se ta proslava nemške zmage nad Rusi opusti, na drugi strani pa naglašajo, da je prišlo do odpovedi te proslave zaradi silno napetega mednarodnega položaja. Namesto nameravane govora na tej proslavi bo kancelar Hitler najbrž noč objavil proklamacijo na nemški narod.

Sporazum mogoč samo, če Poljska sprejme vse nemške pogoje:

Vrnitev Gdanska, Pomorjanskega in Gornje Šlezije — Če to odkloni, je vojna

BERLIN, 26. avg. e. V dobro poučenih političnih krogih izjavljajo, da je ostal zamen vsak trud, da bi se Poljska dala pridobiti za popuščanje. Kaže, da v Nemčiji ne računajo več na to, da bi Poljska popustila. Če bi Poljska poslala svoje predstavnike, na primer zunanjega ministra Becka ali ministrskega predsednika Śladkowskega

v Berlin, bi ga g. Hitler pač sprejel, toda sporazum je mogoč samo na podlagi pogojev, ki jih je Hitler že postavil in sicer vrnitev Gdanska, Pomorjanskega in Gornje Šlezije, torej vseh tistih krajev, ki so Nemčiji pripadali pred verskajo pogodbo. Če bo Poljska, kakor tu smatrajo, vztrajala pri svojem stališču, potem bo Hitler uporabil silo.

Kako si zamišljajo stvar v Berlinu

Izjava ministra Franka tujim novinarjem v Gdansk

Pariz, 26. avgusta. k. Posebni dopisnik pariškega lista »Paris-Soir« je telefonično sporočil iz Gdanska izjavo nemškega ministra Franka o priliki zadnjega kongresa pravnikov v Gdanskem. Že pred kongresom je minister Frank dal dopisniku Jeanu Devautu izjavo glede stališča nemških pravnikov do zahtev Nemčije in mu je med drugim pojasnil, da razlikujejo nemški pravnik »Reich«, »Bereich« to je Reich s protoktorati in »Lebensraum«. Pravne odnose s temi tremi telesi so nemški juristi že izdelali in tudi utemeljili upravičenost izvajanja oblasti v vseh treh območjih.

Neki litavski novinar je ob tej priliki vprašal ministra Franka, kakšno stališče bi zavzela Nemčija do Poljske, če bi se posrečilo rešiti problem Gdanska v nemško korist. — Ali bi ostala Poljska v tem primeru svobodna in neodvisna, ali

bo postala nemški protektorat? je vprašal litavski novinar ministra Franka.

— Zakaj ne bi bila Poljska nemški protektorat? je odgovoril minister Frank s smehljajem na ustih. Protektorati so v zadnjih mesecih v Nemčiji zelo priljubljeni.

Frankov odgovor je presenetil vse navzoče novinarje. Navzoča sta bila še dva ameriška in trije angleški novinarji. Kmalu po končanem razgovoru pa je Frankov tajnik sporočil novinarjem, da ne smejo te izjave o protektoratih objaviti, nakar jih je poslal še minister Frank sam in jih je prosil, naj izjave ne objavijo. Nekaj ur kasneje je Ribbentrop odletel v Moskvo. Dopisnik Devau se je čutil dolžnega objaviti Frankovo izjavo sedaj po objavi sklenitve pogodbe med Nemčijo in Rusijo.

Poljska računa z vojno

Nihče več ne verjame, da bi po nemško-ruskem paktu bila še mogoča mirna ureditev

Varšava, 26. avgusta. c. Vsa Poljska se nahaja v polni vojni pripravljenosti. Dopolnilna mobilizacija od srede do četrta je bila izvršena na vzoren način in s popolnim uspehom. V Varšavi ni opaziti niti najmanjšega znaka, ki bi kazal na to, da bi Poljska spremenila svoje stališče. Nihče ne govori o kakih kompromisnih rešitvah sedanje krize. Prevladuje vtis, da so Poljaki prepričani, da je vojna neizogibna. Poudarjajo, da je svet zadnja leta živel v iluziji, ki pa je izginila ko je Poljska s svojim stališčem povzročila prelom te

mučne mednarodne situacije. Odločitev Poljske je vplivala na celokupni preporod moralnih vrednot v evropski politiki. Vojna, ki bo morda sedaj izbruhnila, se ne bo vodila zaradi Gdanska. Gre za mnogo več, za obrambo svobode vsega človeštva pred Dasi se v tukajšnjih političnih krogih izraža mnenje, da sovjetsko-nemški pakt o nenapadanju ne bo imel večjega pomena za sedanji položaj, na Poljskem po objavi vsebine tega pakta dobivajo vtis, da se je vojna nevarnost s tem paktom povečala.

Gre za odločitev med vojno in mirom

Domneve angleških listov

London, 26. avgusta. AA. Reuter: Casopisne vesti, da se pripelje britanski berlinski poslanik Henderson danes v London, ter poročilo, da je proslava tannenberške bitke odložena, so zbudile kar največjo pozornost vse britanske javnosti. Vsi listi pripisujejo tem okoliščinam važen pomen. »News Chronicle« pravi, da gre največji pomen že sami možnosti, da bi se sedanji mednarodni položaj proučil s pogajanjimi med velesilami ali pa na širši konferenci. »Daily Mail« podčrtava, da ne kaže imeti prevelikega optimizma in da je treba nadaljevati vse varnostne ukrepe, češ da je bolje, da pride do odločitve v sedanjem trenutku, kakor pa da se kriza zavlačuje. »Daily Telegraph« poudarja važnost podpisa pakta med Veliko Britanijo in Poljsko, pakta, ki je popolnoma jasen v svojih določilih. Vsi listi odobravajo mirovne apele predsednika Roosevelta, belgijskega kralja in papeža.

fronti in da je zdaj potrebno, da se prepreči spopad ali pa uredi razmerje med Veliko Britanijo in Nemčijo.

New York, 26. avgusta. AA. Reuter: »New York Times« poudarja važnost snočnjega sestanka med Hendersonom in Hitlerjem in pravi, da je pogodba med Veliko Britanijo, Francijo in Poljsko zelo važna in odločilen moment zlasti pri pripravih za morebitno vojno.

Važna sprememba v romunski diplomaciji

Bukarešta, 26. avgusta. e. Po obvestilih iz uradnega vira je romunski veleposlanik v Parizu Tarescu podal ostavko, ki je bila sprejeta. Zaprošen je bil agent za g. Franasovica, romunskega veleposlanika v Varšavi, ki naj bo poslanik v Parizu. Zatrjujejo, da bo v Varšavi imenovan za poslanika bivši tajnik zunanjega ministrstva Grigorescu.

Curia, 26. avgusta. Beograd 10, Pariz 11.30, London 19.35, New York 445.50, Bruselj 75.25, Milan 23.50, Amsterdam 237.50, Berlin 177, Praga 15.20.

Ljudske toplice

Strigovske toplice imajo zelo zdravilno vodo, potreben bi bil le kapital za primerno ureditev

Ljutomer, 24. avgusta. Ze od sredine maja je na banovinski cesti skozi Safarsko živalen promet. Komaj odpoje petelin svojo vsakdanjo jutrnjo pesem, že se zasliši ropot težkih, kmetjskega dela vajenih konj z navadnim kmetijskim vozom, polnim mož in žena, ki drže na krilu nabasan cekar ali jerbis, pokrit s pisanim robcem. Temu vozu jih sledi več, tudi kolesarji ali kočije v rahlem diru, zopet kolesar ali kolesarka s polno aktivko ali nahrbtnikom, nato večja skupina žensk, ki gredo kar boste ter so polnih rok cul in čevljev. Niso to samo starčki, polni revme ali kake druge bolezn, tu je tudi mladina, ki gre spoznavat kraje ter na enodnevne oddih in razvedrilje. Med vsemi, ki se vrstijo proti Sv. Martinu, so tudi osebi in tovorni avtomobili, ki vozijo letovinarje. Tako je banovinska cesta od Safarskega do Sv. Martina na Muri ves dan polna. Večina je namenjena v ljudske toplice, v toplice našega malega človeka, kjer si iščejo zdravja tisti, ki nimajo polnih možen in finih kopalnih kostimov. Tja hodi naš narod, naš delavec in kmet. Dal V Strigovske toplice, v Vučkovo grabo, iskat zdravja za mal denar.

Toplice Vučkovec pri Strigovi

Z banovinske ceste pri Martinu zavije na desno ozka cesta, ki vodi mimo martinjskega premogovnika. Ob cesti leže lepa polja in travniki, ki spremljajo žuljavo kmetjsko in delavsko roko tudi takrat, ko gre na oddih. Pri odcepju ceste proti Vučkovski grabi se bohotijo v nebo krasni sadovnjaki, ki leže na manjši ali večji vzpetini. Cesta zavije parkrat na levo in desno in že se začne petje in rajanje iz kraja, odkoder se valji gost dim. Prispeli smo v Vučkove toplice. Tu sta dva bazena, polna starčkov, ki odpravljajo svojo revmo v topli, po žveplu dišči vodi. Oba bazena sta skoraj polna, tako da se tisočji drugi od drugem. Med resnimi stariimi obrazi je tudi nekaj mlajših, ki so radi doore volje. Po ograji, ki obdaja oba bazena, vise preproste ženske krila in predpasniki onih, ki so se že okopali. Gospodski človek se pa nekoliko začudi nad tem, kako uživa toplice naš kmetjski človek, ki si v teh časih ne more privoščiti kaj boljšega. Vučkove toplice predstavljata dva bazena 8 m dolga, 4 m široka, eden za ženske, drugi za moške, globoka 2 m, obdana z železno ograjo. Med njima je do 2 m visok rezervoar s toplo izvorno vodo, ki ga polnijo 3 cevi z vodo iz globine 900 m. Na tem mestu so vrtali l. 1914, ko so iskali petroleje. V globini 400 m so našli takrat vročo vodo, ki pa je ni bilo mnogo, zaradi česar so vrtali še 500 m, ko so prišli do velike množine mrzle

žveplene vode. Zmes vode iz obeh globin daje danes mlačno vodo. Ta voda se je takrat razlila po travniku, da je nastala mlača z mlačno vodo, ki je močno dišala po žveplu. Ljudje so se začeli v tej mlači kopati ter takoj spoznali vrednost vode. Naval na to mlačo sredi travnika ob gozdu je bil tako velik, da je pustila Medmurska petrolejska družba v Selnici zgraditi l. 1931 dva bazena. V rezervoar priteče iz globine v 12 urah 50.000 l vode, ki pa je za kopanje prehladna, zato jo segrevajo s parno lokomobilno. V teku časa je omenjena družba zgradila še 2 slačilnice, eno za moške, eno za ženske, brez omaric in brez kakih zastorov. Te slačilnice so dobre samo v toliko, da varujejo obleko dežja, niso pa take, da bi se mogel kdo tako sleči, da ga pri tem drugi ne bi videli. Tedaj preprosto po zakonih narave. Poleg tega sta še dve uti s kabinami, kjer sta po dve kabini za moške, po dve pa za ženske. Med tema prostoroma stoji strojna. To je vse, kar tvori Vučkove toplice. Pred temi prostori je nekaj preprostih gostiln, ki skrbijo včasih tudi za dobro razpoloženje. V bližini sta tudi dve utroci, berbernici imenovani, kjer stavijo rožice.

Tu kopališče je vsak dan dobro obiskano ter ga obišče na leto do 30.000 ljudi. Povprečno je ob lepem vremenu tukaj na dan do 700 ljudi. Vstopnine, ki se pobira po 2 din od osebe, so nabrali na leto že do 70.000 din.

Voda je po zdravniških mnenjih zelo dobra za revmatične bolnike, mnogi si jo celo vozijo v sodih domov. Vučkove toplice, okrevalešče naših najširših plasti, so v vsakem primeru premo urejene. Tukaj ne želimo noblene, niti luksuza, temveč večje bazene, več kabin, primerne slačilnice ter mnogo več higijene. Treba samo podjetnosti s kapitalom, ki naj to narodno kopališče uredi po teh željah in toplice bodo dobile zaradi svoje odlične vode še deseterkrat več obiskovalcev, ki jih sedaj odbijajo nepraktičnost, pomanjkanje kabin, omaric ter veliki odsotek higijene.

Vučkovska graba leži le 2 km od banovinske ceste ter bi se lahko uvel avtomobil, ki bi vozil letovinarje iz Ljutomerja in Čakovca v Vučkove toplice, ki jih prevažajo sedaj mnogo predragi vozniki.

Zrak v Vučkovski grabi je zelo dober, kraj je miren, brez prometa tudi komarjev ni, kakor ponekod. Treba je samo podjetnega človeka s kapitalom, ki bi izkoristil vrednost te vode in dobili bi novo dobro zdravilišče za revmatične ljudi. J. B.

Dva bedna požigalca

V sedemdesetem letu sta zakrivila svoj prvi in najbrž zadnji zločin, ko sta zažgala svojo revno bajto

Ljubljana, 25. avgusta. Dobro četrtino požarov, ki so razmeroma pogosti, zaneti v Sloveniji zločinski roka in le redkokdaj se posreči izslediti, zapreti in kaznovati požigalce. Posebna nagrada banske uprave za osebe, ki pomagajo izslediti požigalce zadnja leta ni bila nikoli izplačana. Zaradi tega so redke obravnave pred sodnim senatom proti požigalcem, včasih pa sta le dva prišla na zatožno klop, ker sta zažgala svojo bajto, da bi dobila zavarovalnino.

Prav bedno sta oba izgledala, človek bi jima ne prisodil takega zločina. Ob starosti okoli 70 let, on še za silo trden za svoja leta, ona pa skoraj samo na pol živa. To sta bila upokojeni rudar Jakob Obah in njegova žena Helena z Moravške gore. Obtožnica je dolžila ženo, da je 4. julija na Moravški gori zažgala svojo bajto, da bi dobila zavarovalnino, požar pa se je razširil na dve sosednji bajti in ju vpepelil. Mož Jakob je ženo nagovoril, naj podtakne ogenj.

Stara Helena ni mogla na zatožni klopi sedeti, kakor se spodobi, omahnila je v naročje svojega moža.

Ze rojstni podatki obeh so dokazovali, da sta reveža, kajti občina St. Rupert ju ni hotela priznati za svoja, ko je sodnija vprašala, kdaj sta bila rojena. Tudi tamnošnji župnik ni ničesar vedel o rojstvu teh bednežev. Obah Jakob je pojasnil predsedniku, da je bil rojen v St. Janžu, v preiskavi pa je dejal, da je bil rojen v St. Rupertu. Stanovaleca sta zadnja leta v revni bajti na Moravški gori.

Predsednika je zanimalo, kako sta se preživljala. Obah je odgovoril, da ima rudarske pokojnine. Koliko? Nič več in nič manj kakor 192 din na mesec.

Kako sta se mogla preživljati s takšno pokojnino?

Kakor sva vedela in znala!

Nista hotela priznati, da sta tudi beračila od hiše do hiše.

Ali ste razumeli obtožnico? Je vprašal predsednik Heleno.

Helena je napol gluha in ni razumela, kaj bi rad predsednik zvedel. Mož je ženo pojasnil, za kaj gre, dvignil jo je s težavo, privlekel od mize pred sodnike ter zakričal v uho: Gospod pravijo, če se žutiti krivo?

Zena je nekaj zamrmrala. Predsednik si je moral pomagati z izpovedjo, ki so jo zapisali, ko so ženo prvič zaslišali pred sodnikom v Litiiji.

Zgarani rudar Obah se je poročil z vdovo Heelno. Kupila sta si kočjo na Moravški gori za 2000 din. Kočo iz kamena, pokrito s slamo, ob dveh bajtah, ki sta bili napol zidanci, last Mihe Grčarja in Marije Kolar. Na samotnem kraju so stale tri bajte, ki so danes žalostno pogorišče. Na Obahovi bajti je bil tudi užitek Marije Vilharjeve, ki se ni razumela z Obahovimi in se je preselila drugam. Obah, Obah pa ji je plačeval vsak dan za užitek po 50 par. Bajta je bila zamenjana, polna uši, prav nič vredna, je izpovedala Helena, da bi si našla lažjo vest, češ, saj ni bilo dosti škode zaradi bajte, ki sem jo zažgala. Toda nekaj je bila bajta le vredna. Kajti Obah jo je zavaroval za 5000 din in je redno plačeval zavarovalnino. Helena je že v preiskavi našla vse okoliščine, po katerih naj bi bilo njeno dejanje vsaj drugim razumljivo. In je res velika reva, ter je verjetno, da je izvršila zločin v obup, v jezi in bedi.

Pokazala je orožnikom brazgotine po telesu, ki izvirajo od udarcev njenega prvega danes že ranjkega moža. Pokazala je tudi brazgotine od krogel, ki so ji prestrelile prsa, ko so se spopadli v Trbovljah delavci in orjunaši. Nesreča je hotela, da je takrat zadelo tudi njo, prav s težavo so ji rešili življenje. Od tega časa je slaba v prsih, skoraj ne more stati pokoncu. To je bedna, onemogla starka in kar ne more si misliti človeka, kako je mogla zbrati toliko moči, da je na prigovarjanje svojega moža vrgla priznajoč izjavo v kup slame na podstrešju svoje razdrapanje in ušive bajte.

Tako jih prosim, kakor se prosil samega Kristusa, za milost!

S tem edinim stavkom se je starka zagovarjala pred sodniki. Mož pa je priznal in pristavil, da tudi priznava, da bi vse na novo naredil, če bi dobil zavarovalnino.

Sosed Grčar je imel okoli 13.000 din škode, sosed Kotarjeva pa okoli 24.000 din, pogoreli sta jima bajti in vse premičnine, ki so bile v njih. Senat je stara zakonca spoznal za kriva in ju je z upoštevanjem številnih olajšilnih okoliščin obsojil vsakega na 4 mesece strogega zapora. Kar zadovoljna sta bila z obsodbo. Še mesec dni bosta sedela, pa bo kazen prestana, če ne bo uspel državni tožilec, ki je prijavil priziv zaradi prenizke odmerjene kazni.

Mednarodne avtomobilske dirke v Beogradu

Dne 3. septembra bodo v Beogradu mednarodne avtomobilske dirke, o katerih lahko brez pretiravanja rečemo, da bodo največje, kar jih je kdaj bilo na Balkanu. Razen domačih avtomobilistov so se prijavili znani tovarniški dirkači iz Nemčije, Italije in Francije, udeležbo pa so najavili tudi Rumuni, Poljaki in Bolgari. Že lani so imeli v Beogradu avtomobilske dirke, ki so se jih udeležili samo jugoslovenski avtomobilisti. Dosegle so nepričakovan uspeh v vsakem pogledu. Beograjski avtomobil v »Politika« sta se zato odločila, da bosta tudi letos priredila te dirke, vendar pa v znatno večjem obsegu. Prireditelj naj bi bila obnem velikopotezna propaganda za najmočnejšo motorizacijo v Jugoslaviji, ki je v tem pogledu močno zaostala za drugimi državami.

Za dirkalno progo so izbrali ceste in ulice, ki vodijo okoli Kalemegdana. Proga je za krožno dirko prav primerna. Po odstranitvi tramvajskih tirov so uvedli avtomobilski promet in so ceste v ta namen razširili. Za dirko bodo progo še bolj preuredili in je v ta namen določen kredit 3 milijonov din. Delavci, ki so noč in dan na delu, razširjajo ovinke, da bodo lahko dirkači na njih dosegli hitrost do 100 km na uro, dočim bo na ravnicah po mnenju strokovnjakov mogoča celo hitrost do 250 km na uro. Celotna proga je dolga 2749 m in ima tako ugodno lego, da nudi tisočim gledalcem dober pregled.

Gledalce pokroviteljstvo nad prireditvijo je na prošnjo prirediteljev z največjim veseljem prevzel Nj. Vel. kralj Peter II., ki je sam navdušen avtomobilist. Skoraj gotovo je, da bo tekmam osebno prisostvoval.

Putnik pripravljaja posebne vlake, ki bodo vozili iz vseh krajev države. Iz Ljubljane bo odpeljal poseben vlak 2. septembra zvečer. Pisarna Putnika že prodaja vozne listke. Cena vožnji v Beograd in nazaj je samo 145 din.

Razbojniški napad na starčka

Škofja Loka, 25. avgusta. Na samotnem kraju poti, ki vodi iz Škofje Loke mimo Pušala naprej k Sv. Andreju, je bil v sredo popoldne izvršen tolovajski napad na posetnika, užitarja Jakoba Božnarja. Božnar je šel po kosilu iz Škofje Loke domov. V zasled je naletel na dva maskirana razbojnika. K nič hudega sluhtečemu Božnarju je pristopil najprej razbojnik, ki je imel glavo ovito v cunje, da so se videlo samo oči in mu vrgel čez glavo sukunjič. Prestrašena kmetiča je nekaj zasklelo v oči, kakor bi mu bil kdo vrgel v oči droben pesek ali sipo, medtem pa je že čutil, kako ga čvrste roke drže za ramena in vrat, da se ni mogel otresti sukunjiča. Moška sta potisnila Božnarja na tla in mu odvzela listino s 300 din, staro srebrno uro in zlato verižico. Nato sta zbežala v gozd, ne da bi bila Božnarju, ki šteje 81 let, storila sicer kaj hudega. Za roparski napad se je zvedelo šele pozno popoldne. Razbojnikoma je šlo predvsem za denar. Listnico s papirji, ki jih je imel Božnar, sta lopova pustila na poti. Janez Fojkar, po domače Alč od Sv. Obožla, ki se je za Božnarjem vračal domov, je našel Božnarjeve listine. Ta je potem papirje izpraznilo listino vrnil lastniku. Moška, ki sta napadla Božnarja sta menda ves dan oprezovala na žrtev. Videli so opasno dvojico tudi nekateri ljudje, zaradi česar je upati, da bo napad pojasnjen.

ŠAH

Prvi Gabrovčkov poraz

V III. kolu finalnega nacionalnega turnirja si je vodeči s tretjo zaporedno zmago še bolj utrdil svoj položaj. Kot črni je igral s prof. Gabrovčkom francosko partijo, ki je v nji prišlo do zamenjave figur. Igral je ves čas zelo močno in čeprav se je beli obupno branili, partije ni bilo mogoče rešiti. Ob prekinitvi je bila Gabrovčкова pozicija tako slaba, da se je še pred nadaljevanjem vzdal. Bil je to njegov prvi poraz na tem turnirju.

Rabar je nasproti Šubariću izbral starjšo varianto damskega gambita. Šubarić je naglo izenačil in prišel v prednost. V končnici je imel prostega kmeta, ker pa sta oba nasprotnika imela trdnjavi, je bila partija remis.

V damskem gambitu med šiško in šorlijem je beli kmalu zašel v stinjeni položaj. Šorli mu je ugrabil kvaliteto, razen tega pa ga je spravil v hudo časovno stisko. Šiška bi moral v 2 minutah narediti 14 potez, kar mu ni uspelo in je bil konturnarican. Partija je bila itak izgubljena.

Jerman in Gligorčić sta igrala Laskerjevo obrambo damskega gambita. Po mirni igri sta se naprotnika porazumela za remis.

Stanje po III. kolu: Rajković 3, Gligorčić in Šorli 2, prof. Gabrovšek, Rabar in Šubarić 1 in pol, Jerman pol, šiška 0.

Iz Zagorja

Sadna sušilnica na Lokah pri Zagorju v obratu. Kakor smo že poročali, je zgradila sadjarska podružnica v Zagorju sadno sušilnico na vrhu g. Ašica na Lokah. Sušilnica je popolnoma gotova in bo začela s sušenjem v ponedeljek 28. t. m. Naenkrat se bo sušilo lahko sadja približno 400 kg in bo suho v 18 urah. Da bo sušilnica lahko sušila čim večjemu krogu zagorskega prebivalstva, je odbor napravil poseben pravilnik, ki določa posebna navodila o uporabi sušilnice in sušenju sadja. Odszkodnina za sušenje je določena za 100 kg svežega sadja za člane 15 din, za nečlane 20 din. Kdor hoče sadje sušiti v sušilnici, mora prej to javiti upravniku g. Ašiču Tonetu, ki bo sporočil, kdaj pridejo posamezniki na vrsto. To je nujno potrebno, ker bi se v nasprotnem primeru lahko zgodilo, da bi bilo nekatere dni sadja preveč, druge dneve pa bi ga zopet primanjlovalo. V ponedeljek bo uprava sušilnice začela sušiti hruške, ko bo teh zmanjkalo, pa pridejo na vrsto češnje in končno še jabolka, tako da bo sušilnica lahko v lahko do zime. Sušilnica je zgrajena po najnovešem preizkušnem sistemu in bo lahko prav zadovoljila vse interese.

Prerok

Kaj misliš, kdo bo premagan v kitajsko-japonski vojni?

Evropa.

Vali Smerkolova angažirana v Stettinu

Dobila je mesto prve operetne subrete

Ljubljana, 26. avgusta

Pred dnevi je odpotovala Vali Smerkolova v Nemčijo. Pred odhodom se je prijazno odzvala našemu vabilu in povedala našemu poročevalcu marsikaj zanimivega o svojem lanskem angažmaju v Ustju in o svojih načrtih za bodočnost. Vali Smerkolova je med onimi redkimi našimi gledališkimi ljudmi, ki so se v zadnjih letih kljub izrednim razmeram uveljavili v tujini. Že drugo leto zapuša Ljubljano ob začetku nove gledališke sezone. Ne moremo reči, da odhaja iz svoje domovine z veseljem, kajti Vali Smerkolova ljubi Ljubljano in ljubi naš oder in našo publiko, zaveda pa se tudi, da si mora mlad človek razširiti obzorje, se učiti tudi v tujini in se zopet vrniti spopolnjen v domače okolje. Ni nam izjavila, da noče nikoli več nazaj, nasprotno, v teku razgovora je poudarila, da je njena največja želja, da bi mogla prej ali slej zopet nastopiti na domačem odru.

Naše gledališko občinstvo ima Vali Smerkolovo še v spominu iz časov, ko je bila članica ljubljanskega baleta. Kmalu po prvih nastopih v baletnih predstavah je zbrala pozornost publike in kritike. Njena izredna nadarjenost, njena teatarska kri se je kmalu pokazala in vedeli smo, da se bo kmalu povzpela iz skupine v sprednje vrste. To se je zgodilo, ko so odkrili, da nima samo temperamenta in dražesti kot plesalka, temveč tudi dober glas.

Z vsi vno je začela negovati svoj glas in po razmeroma kratkem študiju in večji je lahko prevzela vlogo subrete. Dobrih subret naš teater ni imel nikoli preveč. Vali Smerkolova je izpolnila veliko vrzel, ko je lahko nastopila tudi kot subreta. Prvo tako vlogo so ji dodelili prof. Šest, dirigent strihof in pesnik mojster Golovin v »Belem kočijku«. Tudi na ta debut se še živo spominjamo. Prvi nastop v subretski vlogi je bil tudi prvi uspeh Vali Smerkolove.

Iz Celja

Kogar se tiče. Celjsko mestno kopališče slovi predvsem po svoji znameniti senčni legi in po svoji primitivnosti, ki nikakor ni v čast velikemu Celju. Mnogo je bilo že pisanja in izraženih želj za zgraditev modernega kopališča, ki naj bi ustrezalo predvsem zahtevam tujskega prometa in sporta. Naše kopališče pa popravljajo in krpaajo leto za leto in je bilo za ta popravila doslej gotovo potrošeno že toliko občinskega denarja, da bi z njim prav lahko postavili že novo moderno kopališče. Kljub stalnemu popraviljanju so nekatere naprave v takem stanju, da ogražajo življenje še teh redkih kopalcev, ki se kopališča poslužujejo. Tako je v moškem delu kopališča prha, ki letos ne deluje v redu in poleg tega se je v zadnjem času gornji del večkrat odlomil ter padel kopalcem, ki so hoteli potegniti za verižico, na glavo ter jih poškodovati. To se je parkrat ponovilo, ker niso takoj, ko se je prha prvič odlomila, namestili novega dela, temveč so kar za silo sestavili skupaj odlomljenega, da je naslednjemu spet padel na glavo. Hvala bogu, da smo sedaj pri koncu kopalne sezone, ker bi sicer gotovo v časopisju čitali, da se je kdo v celjskem mestnem kopališču težje ponesrečil. Eden, ki mu je padel del prhe na glavo.

Značilen ukrep delavske zbornice. Delavska zbornica je smatrala za primeren in potrebno, da je g. Martinu Plankarju odpovedala mesto hišnika v dopisništvu Delavske zbornice v Celju. G. Plankar ima kot hišnik v hiši tudi stanovanje.

Pozabljen je bil na mestnem poglavarstvu ženski dežnik s pokrovanim ročajem in ženska pletena ročna torbica. Lastnica naj se javi pri predstojništvu mestne policije na stražnici.

Razbojniški napad. Dva roparja sta napadla v bližini Polzele nekoga krošnjarja. Ko je namreč šel v četrtke zjutraj okrog 8. krošnjar Josip Panić iz Durnmanca v savski banovini po poti, ki pelje skozi gozd iz Sv. Andraža proti Polzelemu, sta mu zastavila pot dva neznanca ter zahtevala, da jima izroči vse denar. Na poziv je Panić dvignil roki kvišku ter pustil, da sta ga razbojnika vsega pregledala ter mu odvzela 500 din gotovine, kolikor je imel pri sebi. Blago in uro, ki ni bila veliko vredna, sta mu pustila ter izginila v gozd. Eden izmed razbojnikov je bil visok, širok in krepak ter star okrog 30 let, drugi pa je bil manjši, debele postave ter tudi mlajši. Oba sta imela s seboj nož in samokres. Panić je zavezo prijavil žandarmerijski postaji v Zalcu.

Prste mu je zdrobilo. Ko je bil Andrej Zelić iz Jelce pri Slinivci zaposlen pri mlatvi z mlatinico na ročni pogon, mu je zgrabila prste leve roke ter mu jih zdrobila.

Celjski nogomet bo v nedeljo v znamenju borbe za prve prvenstvene točke med Atletiki in Celjem. Tekma, za katero vlada med celjskimi športnimi krogi veliko zanimanje, bo pri Skalni kleti in se bo pričela ob 17.

Iz Kamnika

Kolo jugoslovenskih sester in ženska podružnica CMD v Kamniku sta 22. t. m. imeli v prostorih Narodne čitalnice skupno žalno sejo za pokojno gospo Miljutino Trampužev, ki je bila podpredsednica oziroma odbornica v navedenih društvih. V bralni sobi, ki je bila za to žalno prireditev primerno opremljena in okrašena s sliko pokojnice, se je zbralo skoraj vse članstvo. Zalne govore sta imeli predsednica K. J. S. g. Anica Karba in tajnica CMD g. Marija Rupnikova. Iz njenih govorov se je videlo, kakšna izguba je doletela društvi in kakšna vrzel bo nastala za njo, ki se je še pred kratkim v polni meri in z vsi do sedaj udeleževala društvenega življenja. Nedavno se je kot delegatka Kamniška udeležila skupščine CMD v Ljutomeri ter se od tam vrnila navdušena in polna načrtov za bodoče delo. Nenadna smrt ji je prekrizala vse načrte. V počastitev spomina blagopokojnice so ob tej priliki odbornice KJS in CMD zbrale znesek 300 din za kamniške revče. Namesto cvetja na grob pokojne gospe Miljutine je odvetnik dr. Konrad Janežič podaril Kolu jugoslovenskih sester v Kamniku znesek 200 din v socialne namene, dalje dr. Franc Lokar, odvetnik iz Ljubljane 150 din kamniškemu Sokolu, Adolf Vadnjal v Kamniku 100 din istotako Sokolu ter inž. Viktor Rebolj iz Črne pri Prevaltu 120 din ženski podružnici CMD. V imenu vseh, ki so jim ti velikodušni darovi naklonjeni, darovalcem najlepša zahvala.

3. septembra od 13. do 18. ure

VSI V POSTOJSKO JAMO

VELIKA PODZEMSKA VESELICA

Prijava se sprejema pri PUTNIKU v Ljubljani, Tirska c. 11. Telefon št. 24-72.
Pojasnila: ENIT, Terzije 16, Beograd — in pri vseh uradih »Putnika«.

DNEVNE VESTI

— **Važno za zunanje posetnike jesonke.** Ljubljanskega veseljaka. Če si pri postojni blagajni nabavite za ceno 2 din rumeno železniško legitimacijo ter celo vozovnico do Ljubljane in si potem pri prihodu na veselje pustite rumeno železniško izkaznico potniku, se lahko z isto zastopnik vrnete domov. Ta vozna olajšava bo v veljavi za potovanje v Ljubljano od 28. avgusta do 11. septembra, za povratek od 2. do 16. septembra.

— **Hranilne vloge stalno naraščajo.** Po podatkih Zveze jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani so tudi v juliju narasle vloge pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah in sicer za skoro 20 milijonov din na 1.152.897.261 din, medtem ko je znašal porast v juniju nad 17 mil. Vloge na knjižice so narasle pri 11 hranilnicah in sicer za 2,4 mil. na 666.797.114 din, vloge v tekočem računu pri 16 hranilnicah (izmed 21, kolikor jih sploh ima tekoče račune za 17,3 mil. na 486.100.147 din, skupne vloge pa pri 12 hranilnicah. Tudi število vlagateljev kaže zelo ugodno sliko. Število vlagateljev na knjižice se je povečalo pri 12 hranilnicah skupaj za 437 na 125.373, število tekočih računov pri 9 hranilnicah za 27 na 6.606, skupno število vlagateljev pa pri 12 hranilnicah in sicer za 464 na 131.979. Gibanje vlog v juliju je torej v vsakem pogledu zelo razveseljujoče in je bil mesec julij doslej najugodnejši v tekočem letu.

— **Izvoz lesa iz naše države** je bil letos julija za 88% večji kakor lani v istem mesecu. Po uradnih statističnih podatkih je izvoz lesa v juliju letos znašal 119.490 ton v vrednosti 112,9 milijona din. Lani istega meseca smo pa izvozili 69.241 ton lesa v vrednosti 60,1 milijona din. Letos je bil torej izvoz lesa po količini za 72,57% večji kakor lani, po vrednosti pa je presegal lanskega za 87,85%. Skupno znaša izvoz lesa v prvih letošnjih sedmih mesecih 737.118 ton v vrednosti 629,7 milijona din. V istem razdobju lani pa je znašal izvoz lesa 543.264 ton v vrednosti 477,1 milijona din. To se pravi, da je bil letos v prvih sedmih mesecih izvoz lesa večji za 193.854 ton ali 35,68%, po vrednosti pa za 152,6 milijona din ali 32%.

— **Število nezaposlenih v juliju.** Osrednja uprava za posredovanje dela v Beogradu je zbrala podatke o številu prijavljenih nezaposlenih pri javnih borzah dela v državi. Julija je iskalo delo pri vseh javnih borzah dela v državi skupno 48.368 nezaposlenih. Skupaj s številom nezaposlenih, prijavljenih prejšnje mesece, je bilo prijavljenih 68.154 nezaposlenih. Ob koncu meseca je ostalo registriranih 17.509 nezaposlenih. Borze dela so nudile jul. zaposlitev 2962 nezaposlenim. Delo je dobilo 2346 nezaposlenih po posredovanju borz dela. V primeru s prejšnjim mesecem je bilo 2331 več prijavljenih nezaposlenih in 96 manj službenih mest. V primeru s istim mesecem prejšnjega leta pa je bilo 10.625 več prijavljenih nezaposlenih delavcev in 652 več razpoložljivih službenih mest. Podpore je prejelo skupno 10.938 nezaposlenih in izplačanih je bilo 1.743.333 din. 1. avgusta je bilo pri vseh javnih borzah dela prijavljenih 12.848 moških in 5138 nezaposlenih žensk, skupno 19.031 nezaposlenih.

— **V Bujavici izteče petrolejska ležišča.** V Bujavici in Gojilu, okrog 100 km od Zagreba, že dalje časa izkoriščajo večje količine zemeljskega plina. Ugotovili so, da je tam več milijonov kubnih metrov zelo dobrega zemeljskega plina. S tem plinom razsvetljevajo vagona naših železnice in nad 400 avtomobilov uporablja ta plin kot pogonsko sredstvo. Razen tega uporabljajo zemeljski plin iz Bujavice v nekoliko manjših količinah tudi že v nekaterih mestih, n. pr. v Sisku, v Ljubljani, Splitu, Dubrovniku itd. pač pa ga še zelo malo izkoriščajo Zagreb. Obstaja že načrt, da bi dovajali plin iz Bujavice naravnost v Zagreb ter ga uporabljali namesto iz premoaga pridobljenega svetilnega plina. Že dalje časa so domnevali, da morajo biti v Bujavici tudi večja ležišča nafte in je zdaj začelo nemško podjetje »Rudokop«, delniška družba, postavljati instalacije za poskusa vrtanja in sicer v sporazumu z družbo »Uljanik, d. d.« iz Zagreba. Družba Uljanik je namreč lastnica naprav za vrtanje do ležišč zemeljskega plina v Bujavici. Podjetje je opremljeno z zelo dragimi stroji za vrtanje, kar mu bo omogočalo preiskavati teren do globine 3000 m. Za ta preiskavanja kažejo gospodarski krogi zelo veliko zanimanje.

— **Dejci dom Franje Tavčarjeve v Krajevici sprejema** v mesecu septembru goste proti plačilu 35 din za odrasle, za otroke od 6. do 14. leta 25 din in za otroke do 6. leta starosti 15 din (dnevno). Obdobja taksa za odrasle dnevno 3 din. Prijave sprejema uprava doma Franje Tavčarjeve, Kraljevica, 402-n.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo po večini oblačno in spremenljivo vreme, ponekod tudi manjše padavine. Včeraj je bila najvišja temperatura v Splitu 27, v Dubrovniku 26, v Kumboru 25, v Beogradu, Sarajevu in na Rabu 24 na Visu 22, v Mariboru 20, v Ljubljani in Zagrebu 19 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759,5, temperatura je znašala 16,7.

— **V Lozovcu so začeli izdelovati čisti aluminij.** Doslej je tovarna v Lozovcu uporabljala iz Ljubljane od kemične tovarne v Mostah aluminijev oksid kot polfabrikat za produkcijo aluminija, sedaj se je pa tovarna »Aluminij« povsem osamosvojila in izdeluje sama čisti aluminij na elektrolitični način iz boksita.

— **Huda prometna nesreča na državni cesti pri Novem Sadu.** V četrti zvečer se je pripetila na novi državni cesti blizu Novega Sada zelo huda avtomobilska nesreča, ki jo zahteva življenje majorja Stevana Gjurovičeva in prof. Blaža Pušića iz Subotice. Ponesrečili se je tudi šest meteorološke postaje v Zemunu, podpolkovnik Ljubomir Gjurić z ženo. Tudi on je hudo ranjen. Kakor kažejo dosežane preiskave, je nesrečo zapletil sam major

Gjurovič, ki je šel pred dvema mesecema položiti šoferski izpit in se ni bil dovolj vešč sofarinja. Hotel je prehiteti podpolkovnika Gjurića, ki se je vozil pred njim, a je zavozil tako nespretno, da je prišlo do karambola ter usodne nesreče.

— **Vpisovanje v enoletno državno priznano trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«** — s pravico javnosti — Ljubljana, Domobranska cesta št. 15 se vrši dnevno dopoldne in popoldne. Šolska izvestja in novi ilustrirani prospekti brezplačno na razpolago pismono ali osebno. — **Največji in najmodernejši zavod te vrste v državi.** Novo šolsko poslopje! Edinstvena strojeopisnica s 50 pisalnimi in računalniškimi stroji. Zavod je potrjen od ministrstva, ima pravico javnosti (veljavnost izpiseval, rodbinske doklade železniške karte). Šolnina zmerna. Zahtevajte prospekt!

— **Vagon obvisel nad 35 m globokim prepadom.** Pri postaji Solana pri Sarajevu se je pripetila v četrti nenavadna železniška nesreča, ki jo silno vznemirja potnike. Ko je potniški vlak vozil po mostu, je skočil s tira zadnji vagon ter obvisel ob mostni ograji nad 35 m globokim prepadom. K sreči je bil strojevodja toliko prisoten, da je takoj ustavil vlak in da so potniki lahko zapustili vagon vsaj živi. Nekaj jih je bilo laže ranjenih. V začetku se jim je zdelo, da vagona ne bodo mogli več spraviti na tir in so ga hoteli spustiti v prepad, vendar tudi tega niso mogli narediti, ker je pretila nevarnost, da se bo most podrl. Končno so se odločili za demontiranje vagona, kar je trajalo šest ur.

Iz Ljubljane

— **Promenadni koncert.** Turistični odbor za mesto Ljubljano bo priredil danes ob 20.15 promenadni koncert v Rožni dolini na križišču Ceste VIII. in III. Koncert bo izvajala godba Vič-Glince. Koncert bo samo ob lepem vremenu.

— **JZ Kolesarsko organizacijo.** Kolesarji v Ljubljani, ki se zanimajo za ustanovitev kolesarske organizacije, naj pridejo drevo ob 20. v gostilno k »Lovcu« na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste, da se pogovorimo in eventualno ukrenemo potrebne korake za ustanovitev kolesarske organizacije. — J. K.

— **JZ Šolske in danske torbice, aktovke, kovčke** — ERJAVEC, trgovina usnja Stari trg 18, Ljubljana.

— **JZ Ljubljanska občina slov. lovcev.** Zveza lovskih društev bo priredila 2. in 3. septembra velike lovske strelske tekme, da zbudijo večje zanimanje za strelski sport, ki ni važen samo za lovce, temveč ima tudi poseben pomen za obrambo države. Našim vrlim strelcem za spodbudo so razni odličniki darovali prav dragocena in lepa darila za nagrade. Med temi nagradami je tudi darilo ljubljanskega župana dr. Adlešiča, lepo oblikovana srebrna kupa. Mestni inženjer arh. Boris Kobe, ki je napravil osnutek za to darilo, je prav srčno poudaril, da je namenjen lovcom. Sama kupa je namreč vsa srebrna in deloma polirana, deloma pa motna, edino njena nranjost je pozlačena, iz svetle noge pa raste kapitalno smrkavoregovje in podpira tulipanasto oblikovano čašo z močnim pokrovom, ki se odkriva s visokim tankim prižmetem. Okrog čaše teče gravirani napis: »DR. JURO ADLEŠIČ ŽUPAN MESTNE LJUBLJANE MCMXXIX«, ki obema ljubljanskim grb. Posebno pa sta srebrna kupa in temno rogove poživljena z vdelanimi rubini, ki kakor kaplje krvi krase podstavke in rogove samo. Županova lovska kupa je namenjena za prehodno darilo in bo gotovo razveselila nagradnega strelca, saj predstavlja prav odlični izdelek naše umetnostne obrti in dokaz velike sposobnosti projektanta in pasarske tvrdice Brata Zmuc na Tyrševi cesti 23.

— **JZ Razpis abonmaja za gledališko sezono.** Na drugem mestu priobčujemo razpis abonmaja Narodnega gledališča v Ljubljani za sezono 1939/40, ki ga nam je poslala gledališka uprava. K razpisu pripominjamo, da se uprava pogaja z bivšim članom ljubljanske drame G. Zvonimirov Rogozom za enomesečno gostovanje v naši drami in sicer meseca novembra. G. Rogoz Zvonimir bi nastopil v Dostojevskiji drami »Idiot« in še v enem delu. Tudi operno vodstvo se pogaja z različnimi odličnimi našimi pevci, ki delujejo izven Ljubljane, za stalna gostovanja. Abonma se bo začel sprejemati v ponedeljek 4. septembra. Cene so iste kakor v pretekli sezoni, prav tako tudi številni predstavi in redi abonmajev.

— **JZ Stanovalec Mirja** so pred kratkim v našem listu izrazili željo, naj bi mestna občina tudi tam uredila cestišča, zlasti pa podaljšek Marimontove ulice. Z magistrata smo dobili odgovor, da mestno cestno nadzorstvo popravlja vse ceste po potrebi in bo tudi podaljšek Marimontove ulice urenjen takoj, ko bo na razpolago parni valjar, ki je sedaj v popravilu.

— **JZ Za mestne reveže je daroval g. Andrej Šarabon,** veletrgovac na Zaloški cesti, 300 din v počastitev spomina pok. dr. Mirolava Lukana, mestna vrtinarja pa je v znamenje tega darila položila na krsto venec s travki v mestnih barvah. Mestno poglavarstvo izreka darovalcu najlepšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

— **JZ Sokol na Viču** bo priredil jutri popoldne v prijaznem gozdiču na Vrhovcah piknik za svoje članstvo, naraščajoč in deco. Odkod točno ob 13. izpred sokolskega doma. Vabimo vse članstvo Sokola, naj se tega piknika udeleži v polnem številu. V primeru skrajno slabega vremena bo v dvorani sokolskega doma prijateljski sestanek.

— **Uro hoda od Mednega ali od Medvod proti Sv. Katarini,** prav na sredi tega pota, je ob vznožju hribov, na katerem stoji cerkva Sv. Marije, prijazna vasa Zloba. Nasledje je razmetano dnoč nasoski, to pa menda zato, ker so se vsakič zlahka liniterna, katera krogi sv. Marije, priklenjenega na

težko verigo. Edino na Jernejevo nedeljo, ko derejo šiškarji svojega slavnega komarja, ki pa je nasprotni krokodilu v Zlobi pravica mušica, bo ta slavnica zverin krotka kakor jamek. Vse to zgolj zato, ker bo jutrišnja nedeljo pri starinski cerkvi sv. Marije žegnanje ali bob. Vabljeni ste vsi ljubljanci, še posebno pa prijatelji Zlobskih planin, ki vam nudijo v lepi zimski obleki toliko zabave, da si to nedeljo zanesljivo ogledate liniterna v Zlobi. Sam linitern bo delil krofe na prijaznem hribočku, kjer že vihra vsem v pozdrav naša zastava.

— **JZ Gasilska četa v Sp. šiški** priredi jutri, v primeru slabega vremena pa 3. septembra na znanem Koslerjevem vrtu nasproti pivovarne Union veliko veselico, združenje s sekanjem po receptu renjenega komarja, ki bo v slast vsakemu. Poskrbljeno bo za dobro kapljico in ples. Igrala bo vojaška godba 40. p. p. Triglavskega. Začetek ob 15. popoldne. 404-n.

— **JZ Komar pa z muho pleše.** — Jutri vesela zabava. Gostilna Martinec, Zg. šiška, 403-n

Snočni sklepi mestnega sveta

850.000 za regulacijo Trga svobode — Zanimiva debata o novem mestnem grbu — Premoženje mestne občine skoraj 57 milijonov din — 13 milijonov din za regulacijo Drave

Maribor, 25. avgusta
V mestni posvetovalnici je bila nočjo V. redna seja mestnega sveta mestne občine mariborske. Po otvoritvi je župan dr. A. Juvan sporočil, da sta bila namestu ar. rešenih mestnih svetnikov gg. Koresa in prof. Prijatelja imenovana za mestna svetnika gg. dr. Vebli in M. Geratič, ki sta bila že zaprisežena. V odbor tujkoprometne zveze v Mariboru je bil določen kot zastopnik mestne občine dr. Vebli, v nadzorni odbor pa m. s. D. Roglič.

Sledila so poročila posameznih odsekov. Za I. odsek je poročal m. s. dr. Miler. Večina zadev se je obravnavala v tajni seji. Za II. odsek je referiral m. s. L. Aljančič. Poročal je, da so dne 27. oktobra 1938 na seji zveze slovenskih mest sklenili, da bodo avtonomna mesta Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj ustanovila skupno taborišče za delomrčnike, banska uprava pa je to zadevne predloge odklonila. Odbornih je bilo 10 prošenj za redno ubožno podporo, 13 prošenj za zvišanje redne ubožne podpore, 4 prošnje za vzgojno podporo, 9 prošenj za sprejem v mestno oskrbnišnico oziroma hiralnico in ena prošnja za redno študijsko podporo.

Nato je poročal m. s. Stabej za III. odsek. Mestni gradbeni urad je sedaj dokončno izdelal načrt za regulacijo Trga svobode, na katerem bo postavljen spomenik kralju Aleksandru I. Stroški za regulacijo Trga svobode so preračunani na 850.000 din, če se bo uporabljal prvotni material, bodo za okoli 120.000 din nižji. Načrt se bo predložil banki upravi, odbor za postavitev spomenika pa se naprosi, naj z razpisom dela za spomenik počaka, dokler ne bo načrt odobren in dokler se ne bo našlo kritje za regulacijska dela, ker mestna občina trenutno nima zadostnih sredstev na razpolago. Tudi je mestni svet odobril novi načrt mestnega grba, ki pa je v bistvu isti kakor dosedanj, z razliko, da je zelena barva bolj živa. Ob tej priliki je bila dokaj zanimiva debata med mestnim županom ter m. s. Peteanom in Grčarjem. Petean: »Zakaj ste pa uporabili tako kričasto zeleno barvo?« Župan: »Ker je bila svojčas prepovedana!« Petean: »Vse se zopet povrne!« Grčar: »Pa tudi globe ste obrnili, pazite, da vam ne bodo odleteli!« Župan: »Pa ne bodo samo nam, marveč vsem!«

Sledilo je poročilo m. s. Hrastelja, ki je poročal za IV. odsek. Mestni svet je odobril zaključne račune mestne občine za leto 1937-38. Računi izkazujejo 132.991.882,47 din aktiv, pasiv pa 75.814.874 din, tako da znaša čisto premoženje mestne občine mariborske 56.777.007 din. Na dvomljivih terjatvah je mestna občina odpisala 47.500 din. Banovinskemu arhivu bo mestna občina prepustila prostore v gradu brezplačno in tudi ne bo zahtevala nobene najemnine. Glede muzeja pa bo mestna občina sklenila z zgodovinskim ozir. Muzejskim društvom posebno pogodbo. Mestno olepševalno društvo, ki deluje v Mariboru je od l. 1870, je sporočilo mestni občini, da

KINO MATICA, Zopet vlada veliko zanimanje in navdušenje za naj-novejši Tarzanov junaški film **TARZAN - JUNAK** ob 16., 19. in 21. uri! junaški film v novih pustolovčinah, ki prinašajo vedno in vedno nove boje in nova junaštva.

Film je moderno delo »Zločin in kazens« ter je najboljši nagradni francoski film. Odlična igra Baraulta, Fresnaya in Viviane Romance, ki dovršeno kreirajo svoje vloge. Režija: Jeff Musso. **KINO SLOGA,** tel. 27-30. Rokopis: Liam O'Flaherty, avtor romana »NOC PO IZDAJIK«. **KRIL ULICE** PREMIERA DANES ob 16., 19. in 21. uri

Ljubavni roman: dva moža in ena žena, lepa, zapeljiva, v brezmejni puščavi... **Charles Vanel — Jean Pierre Aumont** in prekrasna **Marta Labarr** **PREDSTAVE** ob 16., 19. in 21. uri **jutri (v nedeljo) ob 17., 19. in 21. uri.** **S.O.S. SAHARA** **KINO UNION — Tel. 22-21**

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠISKI — Telefon 41-79. Prvi film **CARMEN LAHRMANN**, dražestne nemške Shirley Temple

Monika

V glavnih vlogah: Maria Andergast, Ivan Petrovič
Predstava danes ob 19. uri. Jutrišnja predstava odpade zaradi komarjeve veselice Sokola. V ponedeljek ob 19. uri. Prihodnji spored:
V sedmih nebesih

Jubilej Jos. Laha

Maribor, 26. avgusta
Jože Lah, vnet glasbenik in mostarski zborovodja, slavi 70letnico rojstva. Narodna in pevška društva, pri katerih postrvalno sodeluje, so mu že priredila lepo proslavo, danes pa slavi zaslužni mariborski svoj jubilej v ožjem krogu dragih sodelavcev. Slavljenec se je že pred vojno v Trstu in okolici ter na Krasu živahno udeleževal kot neustrašen organizator narodnih pevskih društev, ki so imela v njem odličnega voditelja ter vzornega pevovodjo. Prilike so ga napolnile v Mariboru, kjer Jože Lah nadaljuje svoje pevsko kulturno delovanje kot pevovodja »Jadrana« in drugih mariborskih pevskih društev. Sedaj se je posvetil šolanju in vodstvu kamniškega pevskega zbora »Kobancice«. Jože Lah je bil vse dni svojega življenja vzgleden narodnjak, nesebičen borec za našo lepo rodno pesem, za narodno kulturne ideale. Ob 70letnici se priključujemo številnim prijateljem slavljenca J. Laha tudi mi z iskreno željo, da bi še dolgo vrsto let lahko posvečal svoje odlične sposobnosti popularizaciji naše rodne pesmi v Mariboru ter okolici.

Iz Maribora

— **Rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II.** bodo tudi letos čini slovesne proslave vsa mariborska sokolska društva in župna uprava. Proslava bo dne 6. septembra t. l. dopoldne. Članstvo in naraščajo se zbrata na letnem teledašću Sokola Maribor I. odkoder odkorakata skozi mesto v Sokolski dom matičnega Sokola, kjer bo nato proslava. Točen čas bo pravočasno objavljen.

— **Hočki Sokoli** imajo jutri v nedeljo svoj javni teledašči nastop na letnem teledašću s pričetkom ob 15. Ker so Hoče prijetna izletniška točka ter so zveze z vlaki in avtobusi ugodne, se vabi narodno in sokolstvu naklonjeno občinstvo, da pohiti k jutrišnjemu nastopu hočkih Sokolov. Za trud bo občinstvo odškodovano z raznimi zemeljskimi dobrotami. Zdravo!

— **Zdravniško dežurno službo** za nujno pomoč članom OUZD in njihovim svojcem imajo jutri v nedeljo 27. t. m. zdravniki g. dr. S. Pogruje, Tyrševa 14.

— **Ustanovni občni zbor društva »Jadrana«** — Naneso bo v nedeljo 10. septembra 1939 ob 10. uri v veliki dvorani Narodnega doma 75—M.

— **Iz orožniške službe.** Orožniški kapetan g. Sosič je prevzel poveljstvo tukajšnje orožniške čete po g. kapetanu D. Marvici, ki odhaja na svoje novo službeno mesto v Ljubljano.

— **Ribe dobrote.** Na včerajšnjem ribjem trgu so prodajali sardelce po 14, moli in sipuline po 22 din za kg.

— **Mariborsko vreme.** Zaradi oblačnega in deloma deževnega vremena je temperatura precej poptula. Minimalna temperatura je 16. stop. C.

— **Nov grob.** Na Pobrežju je umrla za. sebnica Eliza Švarc, stara 62 let. Zaljubljeni naše sožalje!

— **Kolonija Jadranske straže** se vrača iz Bakra v nedeljo 27. avgusta ob 9.15 ali pa ob 11.45.

— **Nočno lefarniško službo** imata od danes naprej Mavčeva lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici, tel. 28—12, ter Vauptova lekarna pri Angelu varuhu na Aleksandrovi cesti 33, tel. 22—13.

HERMES enoletni trgovski tečaj — Maribor, Zrinskih trg 1. sprejema dnevno prijave. Praktičen strokovni trgovski pouk. Nizka šolnina. Zahtevajte brezplačno prospekt!

— **V Dravi je utonil 18letni tekstilni delavec** v tukajšnji tvornici Doctor & drug Stanko Cvim. Kopal se je v bližini Koblarjevega broda in je bil popolnoma sam, kar je postalo zanj usodno. Ko je bil sredi Drave, je prišel klicati na pomoč, bržkone ga je prijel v vodi krč. Brodar Koblar je opazil, kako se potaplja, preden pa mu je bilo mogoče pomagati, ga je že zagrnila Drava. Po obleki, ki jo je pokojni pustil na desnem obrežju, so st. denški orožniki ugotovili njegovo identiteto. Pokojni Stanko Cvim je stanoval v Studencih v Stritarjevi ulici št. 29. Bil je miren, marljiv delavec. Tako je zahtevala letos Drava v mariborskem okoliščju svoje peto žrtev. Tudi ob tem primeru se je pokazalo, kako je Drava nevarna, zlasti za one kopalce in plavalce, ki jo skušajo sami, brez skupine tovarišev in soplavalcev preplavati.

— **Prečana goljufica** se je pojavila v Eignerjevi trafikli v Vrtni ulici. Zahtevala je škatlico žgalič ter plačala v ban. kovcem 100 din. Eignerjeva je ženski vrnila drobiž. Na spreten način pa je ženska zgrabila še bankovce in izšla.

Sv. Peter v Sav. dolini

Utonil je v strugi. Ko se je vračal v sredo zvečer iz Ločice pri Polzeli na svoje stanovanje na Breg, 65letni mizar Franc Ocivirk mu je najbrže spodrsnilo in je padel v vodo. Celodnevno iskanje je bilo zaman. Sele v četrtke zvečer, ko so strugo zaprli, so ga našli pod novim mostom v Ločici. Kljub svoji starosti je bil vedno nriden in delaven. Niti mu bo domača zemlja lahka, prostostim naše iskrene sožalja!

Obmejni gostilničarji za svoje pravice

Gor. Radgona, 25. avgusta
V hotelu Koler je bil v sredo 23. avgusta občni zbor združenja gostilničarjev gornjoradgonskega okraja. Zastopani so bili gostilničarji iz vsega okraja Gornje Radgone, Radencev, Sv. Jurija ob Ščavnici, Apač in Gornje Čumreke, zvezo v Ljubljani pa je zastopal ravatelj J. P. Peteln. Predsednik Rudolf Koler je podal splošno in zanimivo poročilo o dosedanjem delu združenja. Iz njegovega poročila je razvidno, da ima združenje 62 članov gostilničarjev, 30 pomočnikov in 14 vajencev in vajenk. Iz blaginjskega poročila je razvidno, da je sedanjí odbor prevzel ob novem letu 1939 blaginjo od prejšnjega nadzornega odbora prazno, od 1. januarja 1939 pa so znašali skupni dohodki 9.100 din, izdatki pa 6.600 din. Za izobrazbo na, račta je priredilo združenje letos dva tečaja in sicer meseca februarja kletarskega, maja pa sevirnega. Oba tečaja je obiskovalo 50 udeležencev, kar je za tukajšnje razmere izredno lepo številu in dokaz, da je zanimanje med članstvom, ki se doolej valed slabega vodstva prejšnjega odbora ni moglo izobrazovati in izpopolnjevati v tej stroki, ki je glede na naš obmejni položaj in letoviščarske kraje izredno važna.

Predsednik je poročal, da je doleel 45 prijavljenih vinotočev, če pa bi temu številu pristihli še vse šušmarje, jih je več sto. Zborovalci so ugotovili, da je število vinotočev naraščalo doleel od leta do leta, ker so nekatere občine izdajale vinogradniškim-pojnikom za vinotoče potrebna potrdila brez prejšnje ugotovitve, če ima dotičnik v svojem vinogradu nasajen samorodni trs ali ne, kar je pogoj za podelitev koncesije za vinotoč. V mnogih primerih se je namreč pokazalo, da so lastniki vinotočev dobivali taka dovoljenja od oblasti na podlagi uradnih potrdil občin. Čeprav so imeli v svojih vinogradih tudi šmarnico ali druge vrste samorodnic, za to je bilo soglasno sklenjeno, da bo zdru-

ženje dalo po strokovnjaku preiskati vse vinograde lastnikov, ki so doslej imeli dovoljenje za vinotoče ter bo o uspehu poročalo oblastem, da se v bodoče vsaka zlozaba prepreči.

Proračun za bodočo poslovno dobo izkazuje 3.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Nameravani so tudi za bodoče razni tečaji za izobrazbo naraščajo, ki bodo v Gornji Radgoni. Planirana je 1 din od iztočenega hektolitra pijače, najmanj pa 35 din na leto. Inkorporacijska taksa je bila soglasno zvišana od dosedanjih 500 din na 2.000 din za trg Gornjo Radgono in 1.000 din za okolico. Za priznanje zastug so bile podeljene diplome članom in sicer Ivanu Kaufmanu iz Gor. Radgone, Francu Jurkoviču iz Radence, Josipu Maršiku iz Radence, Matiji Domjaniku na Jamni, Tomažu Pergerju pri Sv. Jurju ob Ščavnici, Antonu Verzelu pri Sv. Duhu na Stari gorji, Heleni Horvat pri Kapeli, Terziji Fürst, Ivanki Kern v Apačah in Ani Probat v Lutvercih.

Ravnatelj zveze gostilničarskih združenj v Ljubljani gosp. J. Peteln je imel poučno predavanje o davčnih in trošarinskih predpisih in takсах. Njegovim izvajanjem so sledili zborovalci z največjim zanimanjem. Ker volitive niso bile na dnevnem redu, bo vodil v bodoče združenje dosedanjí odbor z aglinim predsednikom g. Rudolfom Kolerjem na čelu.